

Oceňovaný člověk ztrácí právo na nezdar. Je těžké potvrdit úspěch

Tábor - Před 23 lety přijel do Tábora moldavský umělec Teodor Buzu. Pro řadu ocenění i výstav musel tvrdě pracovat i hrát třeba fotbal.

Autor:

Redakce

Teodor Buzu

Autor: David Peltán

Jubilejní padesáté narozeniny oslavil zkraje května akademický malíř Teodor Buzu, a to výstavou Ohlédnutí. Tu je možné zhlédnout do 25. května v táborské galerii U Radnice. Jaké byly začátky moldavského umělce v Táboře, co ho inspiruje a těší, jaká je jeho životní filozofie? Deníku nechal nahlédnout pod své štětky.

Jak jste se dostal do Tábora?

V době studia na Akademii umění a designu v Charkově jsem při jedné jízdě vlakem potkal svou budoucí ženu. Netušil jsem, že se dostanu až sem. Doma bylo dobře. Měl jsem dobrou práci a Svaz výtvarníků mi navrhoval členství, ateliér a tvůrčí zakázky. To zajišťovalo existenční jistotu. Pak mě ale vzali do armády a v Čechách se mi narodil syn. Prvně jsem ho viděl v devíti měsících, pak až po dvou letech a od Vánoc 87 žiji tady.

V Moldávii jste měl, jak říkáte, jistoty. Tady to byl začátek z čisté vody...

Těžký začátek! Dělal jsem dělnické práce, ale pořád jsem na sobě pracoval. Za ta léta prožitá tady se Tábor ve své surovosti stal mým domovem, naučil mne, že život nám dává jenom čas a sílu, zbytek je na nás. Snažil jsem se začlenit, což znamenalo naučit se jazyk, českou mentalitu a kulturu. Koneckonců smyslem kultury je síla duše. V České republice se udržuje hodně tradic a zvyků z dob Rakouska – Uherska. Jedním zvykem je seznamování se a hledání kontaktů přes zájmové spolky.

Co znamenaly zájmové spolky konkrétně pro vás?

Říkal jsem si, co tu mohu dělat, umělci jsou všude na světě uzavření do sebe, a tak jsem se začal věnovat své druhé zálibě - fotbalu. Hrál jsem za Spartak Sezimovo Ústí. Hráč jsem ale nebyl moc dobrý, dával jsem do fotbalu zbytečně moc citu. Byla tam však dobrá parta! Za [rok](#) jsem pro ně uspořádal výlet do Moldávie a naopak. Jenže to víš, půl litru piva není půl litru

vína. Byla to legrace a dobrá možnost vzájemného poznání. Po třech letech přišla nabídka učit na umělecké škole v Táboře.

Mluvil jste o sebezdokonalování, to trvá?

Charakter muže je jeho osud. Jsou situace, kdy si člověk musí pomoci jedině sám a být otevřen světu. Žádný pesimista nerealizoval nic velkého. Současná doba chce od umělce více než jenom dobře vytvořená díla. Jedna věc je namalovat obraz, druhá ho propagovat a dostat ho do světa. Namalovat obraz je řemeslo, prodat ho, to je umění ! Mladé výtvarníky to již učí, nás to minulo, a tak se to teď učím za jízdy. V tom mi pomáhá práce s mladými lidmi na umělecké škole v Táboře. Já učím děti a děti učí mne.

Mnohokrát jste už jinde zmínil, že máte rád přírodu. Jak poznáváte tu českou?

Česká republika je moc krásná země, baví mě tu dělat turistiku. Ovšem ne obyčejnou, ale skrze výstavy. Když chci poznat nějakou její část, uspořádám tam výstavu. Tím lépe poznám lidi, kteří tam žijí, krajinu a místní pivo. Za 23 let už mám přes 100 výstav.

Ta současná se jmenuje Ohlédnutí...

Když se ohlédnu, za poslední rok mám za sebou mnoho práce, rozhovorů a setkání. Je pravda, že jde o jistou bilanci. Člověk nikdy neví, co má udělat, ale musí vědět, co chce... Když chci poznat sebe, koukám do minulosti. Minulost je stín budoucnosti. Letos jsem se naučil vnímat, prožít i cenit přítomnost. Na výstavě jsou obrazy, které byly 15 let schované, a tím, že na ně koukám, se vracím zpět k zážitkům a pocitům z doby jejich tvorby. To je fantastické. Umělec musí milovat život a ukazovat ostatním přes své dílo, jak je krásný. Bez toho bychom o tom pochybovali.

Jde tedy o nějakou prozatímní rekapitulaci, která v sobě ale nese jistou časovost. Vy jak známo nemáte rád hodinky a další časoměřiče.

Nerad na ně koukám. Malování je zastavení času. Čas pozoruji na přírodě – stromech, [slunci](#), měsíci. Není třeba koukat do kalendáře, stačí vnímat ženy jako na barometru. V zimě jsou schované, ale na jaře kvetou a jsou jich plné ulice. Inspiruj se přírodou. Můj otec podle přírody věděl, kdy má co zasít i sklídit. Jenže my už kontakt s přírodou ztrácíme.

Co vás inspiruje kromě přírody?

Inspirace znamená - nevysvětlitelné. Je nějaká síla, která mne láká - lidé a vše kolem nich. Člověk je nejdůležitějším stvořením v přírodě a v celém vesmíru. Malíř se obohacuje, když se dívá a vnímá. Mám v úmyslu udělat výstavu portrétů. Ty už z malířského dění téměř vymizely. Dnes nejsou v módě sentimenty. Lidé neradi ukazují své city, přitom každý je ve svém nitru potřebuje. Malování portrétu mi umožňuje poznat nekonečnou hloubku lidské duše.

Technika akvarelu, kterou malujete, ale také není v současnosti příliš obvyklá...

Přivezl jsem do Čech akvarel jako samostatnou techniku vyjadřování a ne jen pro kolorování kresby. Navíc velkoformátový akvarel se už skoro nedělá. Prostor, slunce, hudbu, poezii – to vše, a něco navíc, má v sobě akvarel. Akvarel je královna malby. Vyhovuje mému naturelu, umožňuje rychlé vyjádření momentálních pocitů. Není při něm možnost se skrýt, ale skýtá mnoho [svobody](#), má v sobě spoustu překvapení a možností.

V Táboře pořádáte sympozia, nebojíte se třeba „opisování“?

Podobat se neznamená se identifikovat. Mezi umělci není příliš komunikace, ale konfrontace je velice důležitá! Tu sympozia umožňují. Z obrazu se pozná otevřenost, duše, rozum, stejně jako upřímnost. Můžeš malovat pro radost, ale ne z povinnosti. Úřad práce nemá kolonku - umělec. Dělat umění není profese, ale osud. Profesionální umělec nemusí mít školu, ale charakter. Talent se formuje v osamění a charakter ve společnosti.

Kdo vás ke štětcí přivedl?

Maluji od malička, asi jako každé dítě. Ovlivnil mě však můj bratr, který umění miluje. Znáám hodně talentovaných lidí v různých oborech, ale ne každý dostal šanci. Někteří ji dostali, ale

nevyužili. Myslím, že jedenáctým hříchem by měly být nevyužitě šance. Já tu šanci dostal a snažím se ji využívat.

Je nějaký umělecký směr, který vás nějakým způsobem zasáhl?

Žijeme v době, kdy je svět přesycený uměním. Tak jako množství květin, různých vůní, tvarů a barev dohromady tvoří krásné pole, dokonce i s tím plevellem, stejně to mám i s uměním, literaturou... Čtu například pět [knih](#) najednou a střídám je dle chuti. Hodně ale pro mě znamená impresionismus. Tehdy se bořily kánony, avšak zůstala podstata. Mám rád umění se zdravým potenciálem. Dnes žijeme v době, kdy jsou komentáře děl mnohdy lepší než samotné dílo.

Umělci bývají hodně senzitivní. Jak vnímáte Tábor a jeho ducha?

Jsem tu šťastný. Našel jsem tu hodně přátel. Má manželka mi svou podporou umožnila začít nový život. Tábor je hodně konzervativní. Je zde cítit vojenská tradice a od Žižky se tu pořád bojuje. Za cokoli. Nad Starým městem stále plují oblaky padlých husitů. Malování je hledání odpovědi na otázku – kam se schovaly šťastné úsměvy, krásná slova, lidi, kteří už nejsou s námi. V Táboře je každý koutek svědkem významných událostí. Když jsem přijel, byli tu velcí umělci jako Valter, Lamač, Peterka, Dušek. Teď je však naše doba - my nesmíme zklamat.

Máte nějaký zásadní životní bod, který vás v tvorbě ovlivnil?

Myslím, že rok 2004. Dostal jsem cenu města Tábora, hlavní cenu mezinárodní výtvarné soutěže v Pasově, stal se rytířem rumunského státního řádu Comandor. To mi dalo hodně sil. Může to být však i nebezpečné. Cítím veliký tlak. Člověk najednou ztrácí právo na nezdár. Je těžké udržet a potvrzovat úspěch. To zavazuje a dává nové impulzy...

Bál jste se už zklamání?

Tvůrčí akt je plný radosti a také zklamání, jedno střídá druhé. Zažil jsem něco podobného při malování kaple v Rakousku. Výtvarné umění je o děláním něčeho nového a k tomu vždy patří agrese proti sobě i času. Při malování musíš zapomenout na diváka. Dílo nakonec musí být dobré pro tebe. Pro profesionála není problém namalovat cokoli, ale důležité je věřit tomu, že tak je to správně.

K malování kaple se ale kdekdo nedostane. Co pro vás tato práce znamenala?

Malování kaple pro mě byla životní příležitost ukázat své schopnosti a sám poznat, čeho jsem schopen. Jsem vděčný za tu možnost. Když jsem poprvé přišel do kaple, dýchla na mě [smrt](#). Dal jsem si úkol vštípit kapli život. Největší poctou pro mě bylo, když rakouský válečný veterán, který se po válce vrátil ze sovětského gulagu, řekl, že po navštívení mnou malované kaple se konečně cítil svobodným.

Nad čím člověk při takové „svaté“ práci přemýšlí?

Tam jsem měl čas se zamýšlet nad sebou, nad věcmi a lidmi, kteří mě obklopují.

Kam jste šel například pro motivy, které nyní kapli zdobí?

Spojil jsem dohromady mnou poznané víry, mé dětství a můj život v Čechách.

Spolupracujete s básníkem a cestovatelem Lumírem Slabým, kterému ilustrujete knihy.

Jak vaše spolupráce vznikla a co vám dává?

Lumír Slabý je člověk, který když si chce přečíst něco doopravdy pěkného, raději si to napíše sám. Lumír je plný poezie, protože je věčně zamilovaný. Je zamilovaný do života, ukazuje nám i mně, že je krásný. A to bylo prvním impulzem pro naši spolupráci.

Co vás spojuje, kam vás spolupráce přivádí a jak dlouho už spolu na knihách děláte?

Spolupráce s Lumírem je výborná, protože mně dává velkou svobodu a moje ilustrace jsou paralelní doplněk jeho básní. Myslím, že z toho nejvíce těží právě čtenář. Jak dlouho spolupracujeme? To máte tak, Lumír se zamiluje, napíše báseň a já mám co dělat, abych báseň převedl do vizuální formy. Nevím, jak dlouho s ním spolupracuji, ale mám pocit, že už spolupracujeme sto let.

Na jedné z prvních knih jste místo pro vás typického akvarelu využil kresbu, proč?

Moje první seznámení s Lumírovými básněmi bylo černobílé, protože v té době jsem se zabýval možností vyjádření barvy v kresbě a grafice.

A spolupráce potrvá?

Doufám a pevně věřím, že ano.

Na čem vy nyní pracujete, jestli to není tajné?

Nyní mi je padesát a stal se ze mne profesionální slavič. Sbíráám hodně inspirace.

Tento týden je hodně deštivo, v jakém počasí se vám lépe maluje ?

V mém ateliéru je slunce, když mám čas na malování.

Jak se cítí umělec při padesátce?

Cítím se jako mladý kluk středního věku. Doufám, že nejlepší věci teprve namaluji. Jsem plný sil. Zůstat mlád v umění, to je povinnost.

Řídíte se nějakým životním krédem?

Jsem realista – věřím na zázraky.

David Peltán